

Vortebirk

Vortebirk (<i>Betula pendula</i>)	
Højde	25 meter
Form	Træ
Blomstringstid	Maj
Frugttype	Vinget nød
Modningstid	Juli - august
Lys	Sol til let skygge
Jord	Alle typer
Fugt	Tørt til middel
Vind	Mindre tålsom
Vårfrost	Tålsom
Saltsprøjt	Tåler lidt

Udbredelse

Vortebirk er naturligt udbredt i stort set hele Europa. I Danmark vokser den overalt i landet, men er især almindelig på Bornholm, i Nordsjælland og det nordøstlige Jylland.

Beskrivelse

Birketræer er let genkendelige på den hvide bark. I Danmark findes to arter, vortebirk og dunbirk. Arterne har forskelligt kromosomtal, hvilket har givet anledning til diskussion om, hvorvidt arterne kan hybridisere og i hvilket omfang. Der er i naturen fundet individer med »skæve« kromosomtal, men omfanget af hybridisering under naturlige forhold kendes ikke. I kontrollerede forsøg – hvor man under kontrollerede forhold har forsøgt at krydse de to arter – har det været vanskeligt at opnå mere end nogle få procent hybrider. Dog har disse hybrider ofte vist sig at være fertile. Det tyder dermed på, at arterne er i stand til at hybridisere, mens det er vanskeligt at sige noget om i hvilket omfang, og under hvilke forhold de gør det. Det er udprægede pionerarter, dvs. det er de første træer, der etablerer sig på et lysåbent område. Vortebirk er et kraftigere voksende træ end dunbirk. Det bliver op til 25-30 meter højt, har karakteristiske, nedhængende grene og danner ofte en kraftig skorpe-

bark nederst på stammen. De unge kviste har tydelige små vorter, og de unge skud er sjældent behårede. Bladene er dobbelt savtakkede. I modsætning til dunbirk danner vortebirk næsten aldrig heksekoste. Blomstringen sker i begyndelsen af maj, lige efter løvspring.

Vortebirk er sambo, dvs. han- og hunblomster bæres adskilte men på samme træ. Både han- og hunblomsterne sidder samlet i rakler. Et middelstort træ kan årligt sprede omkring 30 mio. frø, og den selvsår sig i større eller mindre bestande.

Voksested

Vortebirk er mindre lyskrævende end dunbirk og giver mindre skygge. Den er meget nøjsom og velegnet til sandet, tør bund (heder), men tåler ikke blæst. Desuden findes vortebirk ikke i moser og vådområder.

Anvendelse i landskabsplantninger

Vortebirk kan med fordel plantes om foråret. Den tåler stort set ikke beskæring. Den er egnet som spredt indblanding i skovbryn og vildtplantninger, men i modsætning til dunbirk bruges den ikke til læplantning. Den anvendes dog som »ammetræ« for at hjælpe andre træer op. De små, lette frø ædes af småfugle om vinteren.

Valg af plantemateriale

Skov- og Naturstyrelsen anbefaler, at der til landskabsplantninger bruges planter af en afstamning, der sikrer, at de er robuste og på lang sigt kan tilpasse sig eventuelle klimændringer. Derfor foretrækkes genetisk brede, danske frøkilder.

På hjemmesiden www.plantevalg.dk kan der hentes oplysninger om valg af frøkilde.

Anden anvendelse

I Danmark anvendes vortebirk kun til brænde og som prydtræ i parker og haver. Vortebirk producerer millioner af pollen som kan være stærkt allergifremkaldende.

Kilder

Anonym (1994). Træer og buske til skovbryn, læhegn og vildtplantninger. Skov-info nr.13. Tekst og redaktion: Skov- og Naturstyrelsen, Fællesudvalget for læplantning og Frøkildeudvalget.

Atkinson, M.D. (1992). *Betula pendula* Roth (*B. verrucosa* Ehrb.) and *B. pubescens*. 80, 837-870. Journal of Ecology.

Koski, V. Roussi, M. (2005). A review of the promises and constraints of breeding silver birch (*Betula pendula* Roth) in Finland. Forestry 78, 187-198.

Møller, P. F. og H. Staun (2001). Danmarks træer og buske. Politikens forlag.

Fortegnelse over frøkilder, se www.frøkilder.dk

